

Laat je zien

Colofon

Colofon

Dit is een uitgave van Veilig Verkeer Nederland

Inhoud: Christel de Heus

Tekst: Marian Schouten

Fotografie: Archief Veilig Verkeer Nederland

Vormgeving: Studiotekst B.V., Culemborg

Veilig Verkeer Nederland

Postbus 66

3800 AB Amersfoort

Tel. (088) 524 88 00

info@vvn.nl

www.veiligverkeernederland.nl

Inhoud

1	Inleiding	4
2	Controle van fietsverlichting en reflectoren	5
3	Extra activiteiten op school	7
4	Publiciteit	9

Bijlagen

1	Achtergrondinformatie	10
2	Voorbeeld draaiboek	12
3	Lesmaterialen over opvallen en fietsverlichting	13
4	Voorbeeldteksten schoolkrant	14

1 Inleiding

Opvallen is een eerste vereiste voor veilige verkeersdeelname. Pas als andere verkeersdeelnemers je zien, kunnen ze rekening met je houden. Opvallen in het verkeer kan door goede verlichting, door reflectie en door opvallende kleding. Zeker voor kinderen is opvallen van levensbelang. Ze zijn klein van stuk en worden daardoor toch al snel over het hoofd gezien. En omdat ze nog weinig ervaring hebben in het verkeer, zullen andere weggebruikers regelmatig hun fouten moeten opvangen.

Verlichting, reflectie en kleding zijn zaken waar de ouders voor verantwoordelijk zijn. Als verkeersouder of vrijwilliger van Veilig Verkeer Nederland kunt u ouders voorlichting en advies geven. In deze handleiding vindt u suggesties voor activiteiten waarmee u ouders en kinderen kunt informeren over het belang van goede zichtbaarheid in het verkeer.

2 Controle van fietsverlichting en reflectoren

Een fietsverlichtingscontrole is een klassieke activiteit, die op veel scholen jaarlijks wordt uitgevoerd. De controle kan alleen gericht zijn op de fietsverlichting en -reflectie, maar kan ook worden uitgebreid tot een complete fietscontrole. Bij de controle kunt u gebruik maken van de standaard controlelijst van Veilig Verkeer Nederland.

Zie www.vvn.nl, [zoekterm: controleformulier fiets]

Wanneer?

Het najaar is een voor de hand liggende periode voor een fietsverlichtingsactie. U kunt de controle uitvoeren als aparte activiteit, of combineren met de actie *De scholen zijn weer begonnen*. Mogelijk kunt u samenwerken met de Fietsersbond, die in veel gemeenten actief is met fietsverlichtingsacties. En wellicht kunt u ook inspelen op de jaarlijkse verlichtingscampagne van de politie.

Door wie?

U kunt de controle natuurlijk zelf uitvoeren, samen met een paar (groot)ouders. Maar u kunt ook de hulp inroepen van bijvoorbeeld de lokale fietsenmaker. Deze is vaak bereid om kleine reparaties ter plekke uit te voeren en korting te geven op grotere reparaties en de aanschaf van fietsverlichting. Het is natuurlijk helemaal mooi als de wijkagent wil meewerken aan de keuring.

Een andere optie is dat u scholieren van het voortgezet onderwijs inschakelt voor de controles. Dit kan in het kader van de maatschappelijke stage. Dat is twee keer winst: u heeft een paar assistenten en de scholieren weten voor eens en altijd hoe belangrijk goede fietsverlichting is. Op verschillende scholen is al ervaring opgedaan met maatschappelijke

“Wij organiseren de fietscontrole altijd in combinatie met de Op Voeten en Fietsen naar school-actie. De controle is dan een extra aansporing om op de fiets te komen. Op de dag zelf staan we met een heel team klaar. Eén van de ouders neemt een gereedschapskist mee en voert kleine reparaties meteen even uit. De kinderen komen per klas naar buiten. Per fiets ben je hooguit een paar minuten bezig, dus per klas duurt het een minuut of twintig.”

(VVN-vrijwilliger)

stagiaires. Meer informatie vindt u in de *VVN-handleiding Maatschappelijke stage* en in het *VVN-Klussenboek voor de maatschappelijke stage* (www.vvn.nl).

Hoe?

Een fietscontrole moet u ruim van tevoren aankondigen, zodat kinderen en ouders de tijd hebben om de fiets in orde te maken. U kunt bijvoorbeeld beginnen met een stuk in de schoolkrant over het belang van opvallen in het verkeer en informatie over goede fietsverlichting. Hiervoor kunt u eventueel gebruik maken van de voorbeeldtekst in bijlage 4. In de volgende schoolkrant kunt u de keuring aankondigen, met daarbij de punten waarop u gaat controleren.

De dag voor de keuring geeft u de kinderen nog een herinnering mee naar huis, met het verzoek om de volgende dag op de fiets te komen.

Op de dag zelf voert u de controle klas voor klas uit. Het werkt prettig als u met meerdere mensen bent, zodat de kinderen niet te lang hoeven te wachten. Kleine gebreken kunt u ter plekke verhelpen. Betrek de kinderen zoveel mogelijk bij de keuring, zodat ze meteen wat opsteken over de verlichting van hun fiets.

Als een fiets niet in orde is, kunt u dat aantekenen op een controlekaart. Die kaart geeft u aan het kind mee om thuis te laten zien aan de ouders. Geef deze kinderen later de gelegenheid om hun fiets nogmaals te laten keuren.

In de schoolkrant kunt u naderhand enkele foto's plaatsen, plus een kort verslag. Daarbij kunt u de ouders vragen om op te letten dat hun kinderen hun verlichting ook daadwerkelijk aanzetten als het donker wordt.

In overleg met de school kunt u mogelijk ook enkele aanvullende activiteiten met de kinderen uitvoeren. In hoofdstuk 2 vindt u hiervoor een paar suggesties. Deze activiteiten kunnen natuurlijk ook later in het jaar plaatsvinden.

Tip van Veilig Verkeer Nederland

VVN Maasland heeft een fietsverlichtingskoffertje ontwikkeld, met voorbeelden van traditionele fietslampen, ledverlichting, allerlei soorten reflecterend materiaal en lesopdrachten voor de leerlingen. Scholen in de gemeente kunnen de koffers kosteloos lenen. Zie www.vvn-maasland.nl.

3 Extra activiteiten op school

Samen met de school kunt u allerlei extra activiteiten uitvoeren, die er allemaal op zijn gericht de leerlingen bewuster te maken van het belang van opvallen in het verkeer.

Techniekles

Kinderen in de hogere groepen kunnen tijdens een techniekles zelf een verlichtingscircuit aanleggen en fietslampen laten branden.

Hesjes

Een heel praktische actie is de aanschaf van een flinke voorraad reflecterende hesjes in verschillende maten. Zo zijn schooluitstapjes te voet of op de fiets voortaan een stuk veiliger. U kunt de leerlingen eventueel vragen om een opdruk te ontwerpen. Het schoollogo doet het natuurlijk ook altijd goed.

Modeshow

Wie draagt de kleding die in het verkeer het meest opvalt? De leerlingen kunnen aan de slag met hun eigen kleding, maar ze ook kunnen nieuwe kledingstukken ontwerpen.

Zichtbare fiets

Welke fiets valt het beste op in het donker? Laat de leerlingen zich uitleven op hun eigen fiets of op een sloopfiets.

In het donker

Als de school een goed te verduisteren ruimte heeft én een zaklantaarn, kunnen de leerlingen met eigen ogen zien wat het effect is van lichtgekleurde kleding, reflectoren en hesjes.

Affiche

Laat de kinderen vijf smoezen verzinnen om je fietsverlichting niet te gebruiken. En vraag ze daarna vijf oplossingen of bijdehante antwoorden te verzinnen, die deze smoezen voor eens en altijd doorprikken.

Vraag daarna leerlingen om een affiche te ontwerpen die oproept om je fietsverlichting te gebruiken.

Presentatie

De leerlingen kunnen al hun creaties laten zien tijdens de weekafsluiting of een ouderavond. De winnende ontwerpen kunnen een prominente plaats krijgen in de hal van de school.

Zien en gezien worden

De verkeerswerkgroep van obs De Mettegeupel in Oss voert ieder jaar met veel plezier het project *Zien en Gezien Worden* uit met leerlingen van groep 6. 'Het is een circuit met vier onderdelen, die de leerlingen in groepjes doorlopen', vertelt één van de leerkrachten. 'Om te beginnen is er een les over fietsverlichting en reflectie. Daarvoor hebben we een bord gemaakt met allerlei soorten fietsverlichting en we beschikken over kleding met en zonder reflecterende strepen. In een verduisterd lokaal kunnen de leerlingen - met zaklamp - dan goed zien waarom verlichting en reflectie zo belangrijk zijn. Als tweede activiteit is er een eenvoudige oogmeting door een lokale opticien. In het derde onderdeel bekijken de leerlingen een aflevering van Klokhuis, waarin een kind, voorzien van alle mogelijke en onmogelijke beveiligingsmiddelen, 'veilig' naar school gaat. En tenslotte controleert de toezichthouder van de wijk de fietsen van de leerlingen. Vroeger hadden we nog een vijfde activiteit: sleutelen aan fietslampjes. De kinderen vonden dat geweldig, maar helaas lukt het momenteel niet om hiervoor een fietsenmaker te strikken.

4 Publiciteit

Activiteiten rond fietsverlichting lenen zich uitstekend voor een berichtje in de krant. Stuur een uitnodiging naar de lokale media om een kijkje te komen nemen tijdens de keuring of bij de afsluiting van een groter verlichtingsproject op school. U kunt ook zelf foto's en een verslag maken en naar de krant sturen.

Bijlage 1

Achtergrondinformatie

Verlichting en reflectie

Als je in het donker of bij slecht zicht overdag (zoals bij mist) met de fiets op pad gaat, is het verplicht om de fietsverlichting aan te zetten. Ook reflectoren zijn verplicht.

Verlichting

- Voorverlichting moet wit of geel zijn en recht vooruit schijnen en mag niet knipperen.
- De achterlamp moet rood zijn en recht achteruit schijnen. De lampen moeten vanaf 75 meter zichtbaar zijn en mogen niet knipperen.
- Losse fietslampjes zijn toegestaan. Maak ze vast aan de fiets, op de plek waar gewoonlijk de fietsverlichting zit en zorg dat ze recht naar voren schijnen. Het is niet verboden om losse lampjes aan rugzak of kleding te bevestigen, maar Veilig Verkeer Nederland raadt dit af. De verlichting zit dan vaak op een andere plek dan normaal en kan gemakkelijk afgedekt worden door kleding of een tas. Dat kan verwarrend zijn voor andere weggebruikers. Zij zien dan niet direct dat er een fiets nadert.

Reflectie

Een fiets moet op drie plekken reflectoren hebben:

- Achterop moet een rode reflector zitten.
- Op de voor- en achterkant van de trappers horen gele reflectoren.
- In beide wielen moet een aaneengesloten reflecterende cirkel zitten of moeten minimaal twee symmetrisch geplaatste losse reflectoren zijn gevestigd. De reflectie moet aan beide zijden zichtbaar zijn.
- Een witte reflector aan de voorkant biedt extra veiligheid

Tips voor onderhoud van de fietsverlichting

(bron: www.fietsersbond.nl)

- *Monteer als achterlicht batterijverlichting*
Bij batterijverlichting lopen er geen draadjes naar de dynamo (die vaak kapot gaan). Dat scheelt veel onderhoud.
- *De juiste koplamp*
Traditioneel geeft een dynamo stroom aan een koplamp van 2,4 Watt en achterlicht van 0,6 Watt. Als u een achterlicht gebruikt op batterijen, vervang de koplamp dan door een koplamp van 3 Watt. Anders wordt de koplamp overbelast en gaat eerder stuk. Bij veel nieuwe fietsen met een batterijachterlicht is nog een lampje van 2,4 Watt gemonteerd, die u dus moet vervangen.
- *Vervang een kapot lampje snel*
Als voor- en achterlicht op een dynamo branden, en een van de lampjes kapot gaat, dan wordt het andere lampje overbelast en gaat snel kapot. Vervang een kapot lampje altijd zo snel mogelijk.
- *Monteer de dynamo goed*
Een dynamo is goed gemonteerd als de as van het loopwiel tje naar de as van het wiel wijst. Ook moet het loopwiel tje van de dynamo vlak tegen de band lopen. De uitgeschakelde dynamo heeft een afstand van 5 à 10 mm tot de band. Bij een te grote afstand raakt alleen de bovenkant van het loopwiel tje de band waardoor deze snel slijt.
- *Gebruik dubbele draad*
Traditioneel wordt het frame van de fiets gebruikt om de stroom terug te leiden van lamp naar dynamo. Dit zorgt voor veel kwetsbare verbindingen. Het is verstandig om een dubbele draad te gebruiken zodat de teruggaande stroom ook door een koperdraad loopt.
- *Zet de draadjes goed vast*
Leg de draden strak langs het frame. Het beste kunt u dit doen met kleine kabelbinders (tieraps). Zet de draad ook op de dynamo vast met een kabelbinder.
- *Beschermen tegen roest*
Alle koperverbindingen van de draadjes die bloot liggen, gaan roesten. U kunt ze beschermen door er vaseline op te smeren. Ook is het verstandig om een likje vaseline op de open gedeeltes van de dynamo te smeren om te voorkomen dat vocht de dynamo binnendringt.

Bijlage 2

Voorbeeld draaiboek fietsverlichtingscontrole in oktober

Juni

- Overleg met schooldirectie
- Datum prikken.
- Medewerkers zoeken
(fietsmaker, (groot)ouders, stagiaires)

Begin september

- Eerste stuk in schoolkrant over belang van opvallen in het verkeer en goede fietsverlichting. Zie bijlage 4.
- Eventueel maatschappelijke stagiaires informeren en afspraken vastleggen

Half september

- Tweede stuk in schoolkrant, met aankondiging controle. Zie bijlage 4.
- Les op school over veilige fiets. Zie bijlage 3.
- Eventueel een persbericht sturen naar de lokale media.

Begin oktober

- Controledag.

Eind oktober

- Verslag van controle en eventuele extra activiteiten in de schoolkrant.

Bijlage 3

Lesmaterialen over opvallen en fietsverlichting

Voorbeeldlessen

VVN heeft praktijklessen ontwikkeld over fietscontrole.

Zie: www.vvn.nl, [*Zoekterm: praktijkles fietscontrole*].

Leuke lessen en filmpjes over fietsverlichting zijn ook te vinden op www.schoolopseef.nl, [*Kijk bij thema zichtbaarheid en fietsverlichting*]

Ouderinformatie

VVN heeft ouderinformatiebladen, die de school aansluitend op verkeerslessen aan de kinderen kan meegeven. Over opvallen in het verkeer zijn drie ouderbladen beschikbaar:

- Ouderinformatie voor groep 1 t/m 3: Zorg dat uw kind opvalt in het donker
- Ouderinformatie voor groep 4: Opvallen bij slecht zicht
- Ouderinformatie voor groep 7 en 8: Opvallen in het verkeer

U kunt de ouderbladen vinden op www.vvn.nl, [*Zoekterm: ouderinformatie opvallen*].

Bijlage 4

Voorbeeldteksten schoolkrant

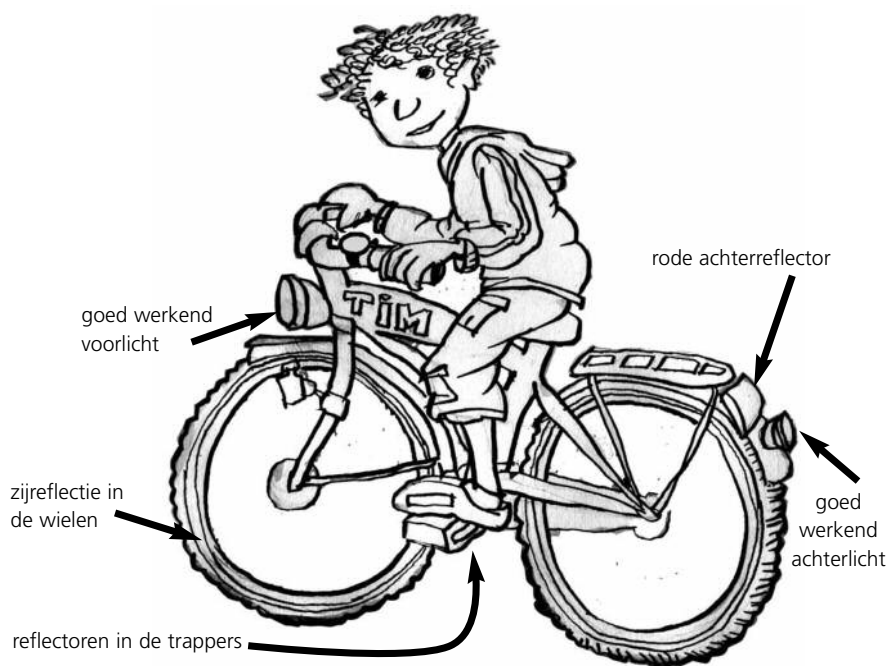
Eerste stukje over verlichting

Goede verlichting van levensbelang

Nu de dagen korter worden, is het tijd om de fietsverlichting weer eens na te kijken en in orde te maken. Van uw eigen fiets én van de fiets van uw kind(eren). Goede verlichting en reflectie op de fiets zijn van levensbelang. Want alleen wanneer andere verkeersdeelnemers jou kunnen zien, kunnen ze rekening met je houden.

Naast fietsverlichting kan ook kleding ervoor zorgen dat je zichtbaar bent als fietser. Een lichtgekleurde jas valt beter op in het donker dan een zwarte. Helemaal mooi is het als er reflecterende strepen op een jas zitten. Iets om aan te denken als uw kind 's morgens de deur uitgaat.

Hieronder hebben we voor u op een rij gezet welke verlichting en reflectie op een fiets verplicht zijn. Zie verder de tekst in bijlage 1)

Oproep controledag

Gratis Fietscontrole op vrijdag 23 oktober

Binnenkort gaat de wintertijd in. En gaat de fietsverlichting dus weer regelmatig aan. Tenminste, als die verlichting het doet. Om u een handje te helpen, is er op vrijdag 23 oktober een fietsverlichtingscontrole op school. De verkeerswerkgroep staat dan klaar om de verlichting van de fietsen van alle leerlingen te controleren. Een medewerker van fietsenmaker De Kromme Spaak voert kleine reparaties gratis uit. Grotere mankementen worden tegen kostprijs verholpen.

Kortom: grijp deze kans om de fietsverlichting van uw kind(eren) op orde te krijgen. Laat uw kind op vrijdag 23 oktober op de fiets naar school komen.

Stukje na afloop

Steek je licht op

Vorige week was er op school een grote fietsverlichtingscontrole. Maar liefst 123 kinderen kwamen op de fiets en lieten hun verlichting nakijken. Dat was niet overbodig: de fietsenmaker had zijn handen vol aan het vastzetten van draadjes en het afstellen van dynamo's.

Nu is het zaak om die verlichting ook te gebruiken. Leer uw kind als vuistregel: straatlantaarns aan, dan ook het licht op je fiets aan. Wel thuis!